

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvc. večerne številke po 4 nvc.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvc. Izven Trsta po 1 nvc. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvc.

V edinosti je moč!

Oglast

se računajo na vrstah v petletu. Za večkratno naročilo s primeroma popustom. Posiljena, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasti itd. se računajo po pogodbli.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nepravilni dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina, reklamacije in oglaste sprejema upravništvo. Naročnina in oglaste je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carinje št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin pleso št. 3, 11. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 1. Danes so se posvetovali obrtni, pravosodni in narodno-gospodarski odsek. Nemška napredna stranka je imela predpoludne sejo.

Dunaj 1. (Zbornica poslancev.) Med ulogami se nahaja predlog Schönererjane Kittela, glasom katerega bi imel biti jedini razpravni jezik nemški; tudi interpelacije in predlogi naj bi se sprejemali le v nemškem jeziku v stenografski zapisnik. Iro je predlagal, naj se predloži načrt zakona o obdačenju termenske trgovine na žitni borzi.

Zbornica nadaljuje debato o nujnem predlogu posl. Kubika glede podržavljenja poljskega gimnazija v Tešinu. Glavni govornik za predlog je Świezy, glavni govornik proti predlogu Heeger.

Po tem je sledilo več popravkov. Nujnost Kubikovega predloga je odklonjena.

Na dnevnem redu je prvo čitanje začasnega proračuna in budžeta. Folcher (Schönererjane) priporoča izločitev Galicije in ožjo zvezo Avstrije z Nemčijo. Govornikova stranka ne bo glasovala za proračun. — Prihodnja seja bo jutri.

Dunaj 1. Narodno-gospodarski odsek je sprejel resolucijo posl. Berkasa, katera pozivlje vlado, da predloži čim prej zakon o volilni pravici glede trgovinskih in obrtnih zbornic.

Vojna v južni Afriki.

London 1. Glasom lista »Daily Mail« so Boerci zapustili okolico Kimberleysko ter se podali proti Spitzfonteinu, da napadejo Methuena. Poprej so razstrelili most na južni strani mesta.

Bruselj 1. Transvaalski poslanik dr. Leyds vzdržuje trditev, da Angleži najemajo Kafre za vojake.

PODLISTEK

V težki uri.

Spisala Kopriya.

Nikogar nimam, nikogar na vsem božjem svetu!

Toliko ljudij, nobenega človeka!

O Bog!

V duši mi je hudo, sree se mi trga.

Vse strasti orjejo po meni in nikoga ni, ki bi mi pomagal.

Sama, sama!

Mati, kje si?

Ti bi morala umeti sree svojega otroka, ti bi mi morala liti balzam v dušo!

Mati, mati!

Kako sem kričala po tebi, po milini tvoje mehke ljubezni! V tvojem naročju bi se odpočila, na tvojem sreč bi vsnula v miren sen.

Mati, kako sem te klicala!

Ti nisi vedela, kako mi je duša hlepela po tebi. Legla bi se ti bila k nogam in hvaležna bi ti bila, če bi smela ležati tako pred teboj v skrbnem varstvu materine ljubezni.

A ti me nisi umela. Kadar se te je hotelo okleniti moje mehko, mlado sree, odpahnila si me od sebe, in kadar bi mi bila z jednim toplim pogledom ublažila dušo, pretvarjala si z svojimi trdimi besedami moje sree v kamen.

Politični položaj v Avstriji.

Govor poslanca dra. Mate Laginje na občnem zboru pol. društva „Edinost“.

Slavni zbor!

Kar bom v kratkem navajal na tem shodu, morda ne bo v nijedni točki neznano onim, ki se bavijo z čitanjem novin in ki kolikorsibodi premo-trivajo politično življenje. Novega pomenljivega, osobito koristnega za naš narod, žalibog, ne morem povedati. Dovolite mi vendar, da v malih, kratkih potezah narišem sedanjí položaj, osobito parlamentarni položaj, ki vlada sedaj. V to, menim, pa je potrebno, da posežemo dalje nazaj in da v kratkih potezah narišem postanek in razvoj te države, kajti sedanjost in bodočnost prihodnjih narodov ali držav ne smeta biti drugo, nego rezultat, konec onega, kar je bilo v prejšnjih vekih in v prejšnjem življenju. —

Ona lepa ženska, katere kip poznate vsi, ker stoji v vrtu pred južno železnico, se je večkrat udala in si je tako pridobila kraljestvo Češko, Hrvatsko in Ogersko; nazadnje si je pridobila Poljsko kraljestvo, ki je bilo razdeljeno vsled nesloge njega sinov, in s tem je Avstrija pridobila tudi veliko deželo, katero imenujemo Galicijo. —

Znano vam je tudi, da so vladarji pojedinih držav do najnovejših dob gledali, da so kolikor mogoče vso drž. oblast imeli v svojih rokah, da so oni sami krojili zakone za svoje narode in da so izvrševali te zakone po svojih služabnikih — ministrih. Do pred malo časa, do pred 50 let nazaj, moramo reči splošno, da je bil v Evropi vladni princip: a b s o l u t i z e m. Malo po malo je prišlo do ustave. Nekatere države so jo uvedle radovoljno, druge države pa po sili; posili one, ki so mislile, da se mora dati narodom kolikor le mogoče manje slobode za

Mati, še nikdar ti nisem očitala, zakaj mi nisi bila to, kar bi mi morala biti, sedaj ti očitam!

Sama sem! Strah me je pred seboj, pred svetom, pred življenjem. Moja vroča, mlada kri mi strastno vre po žilah in življenje me mikajoče vabi v svoje krilo. Duša mi omaguje, sree mi je raztrgano in zmučeno.

O Bog, kako sem trudna in bolna!

Zmaga!

Ha ha!

Je li to zmaga!

Telo mi je sve razbito in bolno, duša zmučena in trudna do smrti.

Mir!

Ah, to ni mir! To je resignacija nemoči, to je ona hipna tihota vihre, kadar se po divjem razsajanju za trenotek umiri, da potem še z večjo divjostjo zavilira čez plan.

Jokala bi, da bi mi krvave solze tekale iz oči, izdihala bi, dokler bi mi glas ne zamrl v hripavem ječanju.

Trenotek se mi zdi, da sem zgubila zmožnost čutiti, v naslednjem mi vse peklenske muke razjedajo sree.

Obup, kes, energija, ljubezen, strast, pogum, udanost v osodo, divja odpora, vsi čuti od najmilejšega do najblažjega, od najplemenitejšega do najbolj divjega igrajo na občutljivih strunah mojega sree divje pesmi svojih orgij.

njihov razvoj. Taka država je bila tudi naša; ona je delila pravice samo tedaj, kadar je morala. — Leto 1860. smo dobili v Avstriji svobodomiselnostno ustavo. Po letu 1859., po porazu naše države pri Solferinu, ko je ista zgubila veliko deželo, se je tudi Avstrija domislila na malo svobode narodov ter je v letu 1860 izdala oktoberski diplom. Ta diplom je znamenit spis vladarjev, po katerem bi bile vse pokrajine same zase reševale vse svoje posle; samo nekatere najznameniteje stvari bi se reševale skupno v parlamentu. Par mesecev potem, ko se je videlo, da Madjari niso zadovoljni s tem, v februarju 1861. je izšel takomenovani februarjski patent, ki je ustanovil centralni parlament za jeden, naš del Avstrije, a v drugi polovici je pustil slobodne roke — Madjarom! Ta načelna sloboda, priznana v februarjskem patentu, je leta 1866 — ko smo bili zopet pošteno namlačeni — dovedla do tega, da je nastala nagodba z Ogersko in da je bila velika monarhija razdeljena na dva velika dela: dobili smo, kakor pravijo nemški časopisi, »eine Monarchie auf Kündigung« — državo na odpoved t. j.: dokler se ne zazdi eni ali drugi strani, da odpove pogodbo. Kajti ta nagodba velja le od 10 do 10 let. Vsakih deset let se določa kvota, to je odstotek, ki ga obe polovici morati plačevati za skupne potrebe.

Duvalizem ni nobena sreča za slovanske narode; koliko več velja to za nas Hrvate in Slovence, ki se smatramo za eno pleme in za brate, ki le v skupni prihodnosti morejo najti jedini pogoj svoji eksistenci (Burno pritrjevanje.), svojemu narodnemu obstanku.

Smešna, ali žalostna resnica je, da Slovenci onkraj Reke ne more najti službe in se čuti kakor tujec, ako je stopil čez potok. A obratno je žalostno, da duhovnik, zdravnik itd. iz Hrvatske v naših krajih ne more najti službe. S temi razme-

Mati!

Ko bi te imela, mati!

A žena, ki me je rodila, ni imela sree za me. Vse najboljše je ubijala v meni, najnežnejše mi je gazila z nogami. Menila me je blažiti, a z svojimi trdimi, surovimi rokami usejala mi je trnja v dušo.

Mati, zastoj te kličem.

Ti me razumeš manj, nego sleherni na ulici, manj bi mi mogla dati toložbe, nego oni, ki so se mi smejali, ko sem jim tožila svojo ból.

Šla sem k njim, da pod sočutnimi pogledi izjočem svojo ból, a oni so se mi smejali!

Haha!

Nervozen nasmeh na mojih ustnih so videli, v oči mi niso pogledali, kjer so se mi prelivale solze.

Prišla sem k njim, da jih prosim sveta, da slišim prijaznih, tolažilnih besed. Kako bi bila rada zdrknila na tla, naslonila glavo na stol in izjokala enkrat vse muke in ves strah svoje duše. A oni so se mi smejali in njih besede so se glasile, kakor tragikomično nagovarjanje otroka, ki se boji zasluzene šibe.

In bila sem sama in revnejša, nego kdaj poprej.

Sama sem bila in strah me je bilo sebe in svojih mislij.

In takrat sem se spomnila vseh pravičij in

rami se Hrvatje in Slovenci ne morejo zadovoljiti: to je naš temeljno stališče. Od tega stališča ne odnehamo. Vendar pa moramo računati z okolnostmi, ob katerih so se ustanovile te razmere, ker živimo v njih.

Tako prihajamo do našega parlamentarnega položaja. Veliko vprašanje tega dela monarhije, Cislitvanske, je odvisno od rešenja vprašanja češkega. Naši bratje Čehi so (Kliei: Slava češkemu narodu!), kakor Vam je znano, mnogoštevilni narod, ki živi v 3 deželah, narod, ki se je vrlo povzdignil po svoji inteligenci in industriji, in osobito narod, ki je bolj nego kateri drugi slovanski narod neupil in vsadil v srce vsakega svojega sina, vsake svoje hčere, neizbrisen čut ljubezni do naroda. (Frenetično ploskanje.) To je glavni razlog, zakaj je češko vprašanje najglavnejše za rešenje drugih vprašanj v Avstriji; okolo tega se vrtijo vsa ostala vprašanja Avstrije.

Da ne gremo predaleč, vzemimo zadnji dve leti, ter bomo videli, da je povsod uplivalo le češko vprašanje na vso delavnost parlamenta in uradnikov, tako, da je ostalo brezuspešno vsako drugo delovanje, ki se ni oziralo na omenjeno vprašanje. Dokler ne bo omajena naša ljubezen do Čehov in naše zaupanje v njihovo delegacijo v parlamentu, moramo želeči, da se to vprašanje reši čim prej na njihovo korist in da začne država enkrat delovati na rešenje drugih vprašanj v Avstriji, na rešenje velikih ekonomskih razmer. — Kako naj se to reši? Kako stališče naj zavzemamo mi?

Čehi so v parlamentu na stališču državno-pravne opozicije. Njihovo stališče je to, da hočejo postaviti svoje češko kraljevstvo v okvirju Avstrije in da hočejo reševati svoje posle sami v svojem češkem dež. zboru v Pragi. A vzlie temu, da stoje na tem stališču, so Čehi šli vendar v avstrijski parlament in so s tem za nekoliko popustili od svojega stališča, kakor so popustili Hrvati in Slovenci, ki stoje na temelju programa hrvatske stranke prava, ki kaže, da je jedina mogoča zdrava bodočnost Hrvatov in Slovencev: zjedinitje v jeden veliki narod. (Viharno pritjevanje.) Vsaki zastopnik, ki se udeležuje delovanja v parlamentu, mora složiti svoje delovanje tako, da z jedne strani ne oškoduje svoje državno-pravne misli, svojega načelnega stališča, a z druge strani da vendar računa z elementi, ki so dani, in da po moči gleda pozdigniti in pospeševati blaginjo dežele, katero zastopa v prvi vrsti. Ako bi se videlo v tem, da je tako politično delovanje nepravdo, da je smér jednega jedinega zastopnika kriva, ta jedini zastopnik bi mogel smatrati to za nezaupanje, bi moral zapustiti delovanje v središčnem parlamentu in bi moral ostati negativen, ker drugače se ne da ničesar dobiti za narod. Ako se oziramo na praktično delovanje, moramo računati z nazori strank v parlamentu in po tem odločiti se za večino ali manjšino, kakor zahtevajo koristi naroda.

Razmere v parlamentu so, žalibog, le na pripovedk o dobrih, blagih materah, ki z nežno roko blažijo bolesti svojih otrok.

In spomnila sem se tebe, mati, a mesto ljubezni mi je jeza in trpkost plala v sreč.

Ne, ti mi nisi bila mati!

Da si me slišala, da si mi dala kruha, ali je to dovolj?! Ah, moja duša je bila lačna, lačna ljubezni in dobrote. Ti mi nisi gladila las, nisi mi božala lice; ne, tepla si mi dušo z strahom in sovražtvom.

In zdaj, v tej težki uri, se mi vzdigajo očitanja v mojem sreč. O mati, težka so in bridka!

Umeš li, česa si me oropala, ko si mi vzela sebe?! Koliko krasnih, lepih čustev si mi zamorila!?

Ah, ne, saj me ne umeš!

In jaz ti odpuščam!

Ne, nisi samo v meni pomandrala najlepše; sebe si okrala še bolj, sebi si zatrla vse one lepe, nežne evetke otroškega sreč, katere bi ti inače dehtele.

Sama sem, a tudi ti si sama!

In v tej svoji bolesti se dviga v mojem sreč usmiljenje — za te.

Zakaj si ogradila svojo dušo s trujem?!

Glej, zdaj bi se najini sreč medsebojno ogrevali v prijetni toploti ljubezni, zdaj ti zmružeš sama in meni teko solze v zapuščenosti.

Ah, ve hudo, črne misli, pustite me!

videzne ter videz je le, da bi bila večina izrečno slovanska in manjšina nemška. Raje bi rekel, da obstojiti v parlamentu dve veliki skupini, katerih eno bi imenoval desnice ali večino, drugo levico ali manjšino. Načela, po katerih se ti dve skupini razlikujeta, so ta-le: na jedni strani priznava desnica na podlagi svojega programa vsej državi neke neobhodne potrebščine, brez katerih ne bi mogla obstati, tako, da more država kakor velik organizem delovati naprej, a druga točka tega programa je ta, da hoče desnica razširiti avtonomijo dežel in istodobno proizvesti jednako-pravnost vseh narodov; s tem v zvezi je vzgoja mladine na krščansko-nravni podlagi in večji upliv katoliške cerkve, kakor ga želi sešeno ena stranka večine.

Oglejmo si sedaj stranke, iz katerih je desnica sestavljena:

Središče, na čelu mu opat Treuenfels, z 6 glasovi, Mladočehi z 61, Kolo poljsko s 55, naša slovanska krščansko-narodna zveza s 33, katoliški Nemei z 27 in češki veliki posestniki z 19 glasovi; skupaj je torej v večini ali desnici 201 glas. Številno bi sicer to ne bila še večina parlamenta; a skušnjava uči, da kadar-koli te stranke skupno glasujejo o kakem vprašanju, navadno imajo večino. To pa zato, ker so druge stranke še veliko manj jedine mej seboj, nego stranke na desni.

Levica pa je sestavljena iz nastopnih strank: Iz Luegerjeve ali krščansko-socialne stranke z 27, nemške napredne stranke z 36, ustavovernih veleposestnikov z 28, Schönerejeve skupine z 8, slobodne nemške zveze (Mauthnerjeve stranke) z 9 in nemške ljudske stranke 41 glasovi; skupaj je v levici torej 149 glasov; torej ima levica znatno manj glasov, nego jih imajo stranke desnice. Ali čisto se dogaja, da postane levica večina, ker glasujejo žnjo še druge skupine. Posebni se to rado godi, kedar gre proti Slovanom; tako postopajo n. pr. zlasti naši ljubi tukajšnji prijatelji, katerih menda ne treba imenovati — saj jih poznamo!

Nadalje je v zbornici še 20 divjakov, to so taki poslanci, ki ne pripadajo nobeni stranki in od katerih 13 navadno glasujejo z levico.

Parlamentarni položaj je tak, da v izvestnih vprašanjih dobiva vlada gotovo večino tudi brez nas; to pa sešeno tedaj, ko gre za našo kožo.

Zato je nje položnje dosti lažje, nego se navadno misli, in to iz razloga, ker razmerje mej velikimi skupinami parlamenta ni jasno in razbistreno.

V drugih državah, kjer je samo jeden narod, se stranke delijo navadno le v dve veliki skupini, n. pr. v liberalno in konservativno, v imperijalistično in republikansko, v federativno in federalistično, a pri jednih in drugih vidimo patrijotizem in pripravnost žrtvovati vse za svoj narod in za državo, da se moramo temu čuditi. Ali kar jih loči, so velike ideje: v kaki sméri naj se država razvija v bodočnosti? Pri nas tega ni. Pri nas stoji stvar tako-le: ako se pokaže vlada pripravljena, da bi za nekaj časa zadovoljila Nemece, tedaj glasujejo vsi Nemei zanjo in mi smo v manjšini; ako se pa vlada pokaže prijazno načelom večine, pa je položaj negotov in dvomljiv.

Dragi bratje, v tem vprašanju morate priti na čisto, in naša dolžnost je, da govorimo jasno.

Vzroke, zakaj desnica nima tiste parlamentarne važnosti, kakor bi jo morala imeti po številu, najdemo v sledečih momentih: v strankah večine same so neke ovire. Tako stojé naši bratje, zastopniki naroda češkega, kakor sem že omenil, na državno-pravnem stališču. Na stališču namreč, ki pravi, da bi glavna opravila naroda morali oni sami reševati v Pragi, v svojem deželnem zboru. To stališče jih zadržuje, da v parlamentu na Dunaju ne predlagajo tega ali onega zakonskega načrta, ki bi se moral tam proizvesti in kateri zakon bi moral veljati za vso državo. Isto je s Poljaki. Poljsko kolo je vsekakor znamenit klub, ki je, moram reči, zadnjih 30 let sem zmerom odločeval v Avstriji. Pa kadar gre za to, da se uredi kako stvar v parlamentu, da bodo zadovoljni tudi Malorusi, ki so z nami v zvezi, tedaj se Poljaki domišljajo takozvane deželne avtonomije in oni bi hoteli, da rešijo svojo stvar v Lvovu. Zakaj to? Ker so v Lvovu absolutni gospodarji, a v parlamentu bi lahko propadli z svojim predlogom. Slična je stvar z nemškimi katoliki, na čelu katerih stoji posl. Kathrein, ki ima sedaj v stranki prvo be-

sedo. Če bi se bila ta stranka v zadnjih dveh letih tako trdno držala skupnega programa desnice, kakor bi bilo to tudi v njenem interesu, mi bi danes bolj stali v Avstriji, in bi bilo rešeno jezikovno vprašanje, katero že dve leti razjeda temelje države, a za katero ni videti še niti početka kakega rešenja.

Ali, kakor rečeno, nemški katoliki se ne držé vsikdar dovolj trdno programa desnice. Malo zato, ker se sami čutijo Nemece, in malo zato, ker so jih drugi radikalni življi začeli spodrivati, so se katoliški Nemei splašili in niso dopuščali, da bi jezikovno vprašanje prišlo na tapet in rešilo pravično za vse narode. Drugih manjih ovir, katere je delala stranka kat. Nemecev v desnici, nočem razlagati, a so resnične; gospod vitez Nabergoj, moj osební prijatelj, bi vam mogel potrditi to iz prejšnjih časov (Posl. Nabergoj pritruje.) Pozicija je danes taka: danes desnica ali večina je Slovanom naklonjena, ali ne more v parlamentu izvesti nobenega zakona, ne more napraviti ničesar odločilnega, ker prav za prav numerična večina ni. — Na drugi strani pa obstoji manjšina ali levica iz Nemecev preraznih skupin in programov, ki so se združile samo v ta namen, da se postavijo proti velikemu vprašanju v Avstriji, namreč, proti temu, da pride vsaki Slovan do svojih pravic.

Pozneje se gotovo razvoje bolj, nego smo razdvojeni mi. Absolutno nemogoče je, da bi se Lueger mogel za več časa pogoditi z drugimi strankami levice, z stranko n. pr., katero vodi kakov Kaiser, ali Schönerer, ali Menger. Ideje, ki vodijo posamične stranke levice, so si tako nasprotné, da mi nimamo niti pojma o tem, kaka razlika je mej njimi. Oni so se združili proti Slovanom, kakor so zložni Italijani, kadar gre proti nam; ali čim se čutijo sigurne, kakor tukaj v Trstu ali v Istri, se precej delijo in cepijo in postajajo veliki politični nasprotniki; v času nevarnosti pa se zopet združujejo vsi skupaj proti nam. Ta kombinacija Nemecev, združenih proti nam Slovanom, je za nas pogubna in vrlo nevarna, kajti ta kombinacija nam dokazuje, da Nemei kakor narod hočejo pridobiti v Avstriji ono nadmoč, katero je dosedaj vzdrževala nemška birokracija. — Ker je v naši monarhiji igral nemški jezik poglavno ulogo, se ni vpraševalo, je-li uradnik Slovenec ali Čeh; navidezno so bili Nemei, ali v resnici so bili le posebna kasta za-se. In ono gospodstvo, katero je imela ta birokracija nad narodi, to hočejo sedaj Nemei izvrševati **kakor narod**; to pa je bolj nevarno, nego premoč birokracije. Kajti v odločilnih časih, če hodi uradništvo krivo pot in proti želji naroda, se vendar vladar vzdiga in daje svoje zapovedi, da se stvar more spremeniti od večera do jutra.

Nekaj tacega smo leta 1861. doživeli na Hrvatskem. Zvečer je narod še trpel pod pritiskom germanizatoričnih uradnikov, a že naslednjega dne smo dihali drug zrak in smo čutili, da smo v slobodni državi. To je bilo odvisno od najviših elementov; ali, tako, kakor ti elementi lahko zapovedujejo birokraciji, ne morejo zapovedovati vsemu narodu, ako je zavladata v njem jednotna ideja.

Nemški narod se hoče postaviti na krivo stališče, da bi zavladal nad nami in da nas uniči ter da bomo mi inferijorno pleme človeškega rodu. Za nekaj časa se avstrijska vlada — pa bodi to Clary, ali Peter ali Pavel — more posluževati teh elementov proti nam, ali za vedno ni mogoče. Ali vlada, ki misli dalje od nosa, se ne more naslanjati na Nemece kakoršni so danes, ker Avstrija ima od Boga ji dano historično nalogo (Frenetično, dolgo-trajajoče ploskanje), in ta je, da se v tem velikem ozemlju od Adrije do pruske meje morejo mirno zlivati tri velika morja: slovansko, germansko in latinsko, da se tu pomirjajo peneci se valovi. To je naloga Avstrije, tej nalogi se ne sme odreči! (Viharno odobravanje.) Če se odreče tej nalogi, se bodo valovi križali in Avstrija bi morala poginiti v tem viharju (gibanje po vsej dvorani). Ali mi vemo, da se more tudi mala ladija rešiti in zadnji pogumni mornar na njej. (Frenetično ploskanje.)

Če bi prišli taki časi in bi nesreča hotela, da bo Avstrija krmarila v krivi smeri in se vsled

(Dalje v prilogi).

Važno za vsakega!

Razprodaja
po čuda nizki ceni!

12 vrednih predmetov
za samo
2 gl. 85 nč.

1. krasna žepna ura Anker Remontoir, nikelj-
grav. pokrovi, z letnim jamstvom;
1. elegantna veržica za ure, na zahtevo
nikljasta ali pozlačena z lepimi priveščki,
pariški sistem;
1. kravatna igla iz amerikankega double-zlata
zimit. briljanti;
1. par gumbov za manšete iz amerikankega
double-zlata z marko;
1. garnitura gumb za srajco iz amer. double-
zlata, sestojeca iz 5 kosov;

Vseh 12 krasnih predmetov pošiljam, dokler
zaloga traja, po povzetju ali za naprej poslano
svoto za samo gl. 285, (samo ura stala je prej 5
gl.) Kar se ne dopade, jemljem v času od 8 dni nazaj.

E. HOLZER,

skladišče ur in dragotin

Krakovo, Stradom št. 18.

Ilustrovani ceniki franko in gratis.

Dobvatelj avstrijskega o. kr. društva držav-
nih uradnikov.

Prva kranjska tovarna

testenin

Žnideršič & Valenčič

v Ilir. Bistrici

priloga svoje priznane **izborne testenine**, kot
makarone, fideline in različne vloge za
na juho v različnih kakovostih.

Prvi sijajni uspeh najin izdelkov je ta, da
se ni v našem okraju v treh letih toliko testenin
zavžilo, kot najin v teku enega meseca, kar jih
izdelujemo.

Spoštovane gospodinjice, sezite po teh
pristno domačih testeninah, katere pri nas sedaj že
oni se slastno zavživajo, ki dosedaj niso hoteli ve-
deti o njih, kajti najine testenine so bolj okusne,
tečne in redilne kakor vsake druge in gotova
sva, da se morajo vsakemu priljubiti, kdor jih le pokusi.

Dobro se v vseh prodajalnicah jestvin ali
povsem zanesljivo so le one, ki se prodajajo v
zavojih po 1/2 kg. z našino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastonj in franko.

D. Zadnik - Trst

Via Nuova št. 28

Trgovina z najboljšim manufakturim blagom.

Udobiva se najboljša **Kotonina** bela in ru-
java za razno možko in žensko perilo. Mo-
derei najnovejšega kroja.

Forštanji v najnovejšem risanju. **Pleti** (šjali)
v raznih modernih barvah, Udobivajo se
žepniki in raznovrstna drobnarija spadajoča
v krojaško stroko.

Ovratniki in ovratnice nove mode.

Izdelujejo se možke obleke po meri.

Uzorec na deželo se pošilja zastonj in
blago poštnine prosto.

Za mnogobrojen obisk priporočila se udano

D. Zadnik

Trst, Via Nuova šte. 28.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priznana **izvrstno, bolečine blažeče mazilo**
dobiva se po 40 nč., 70 nč. in 1 gl. po vseh le-
karnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v origin. steklenicah z našo varstveno znamko
„sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame
previdnostno samo steklenice s to varstveno
znamko kakor originalni izdelki.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Elizabetne ulice 5.

Glasbena šola.

Podpisani učitelj glasbe odprl je v ulici Co-
logna št. 2. L. nadstropje (za javnim vratom) šolo
za poučevanje sledečih predmetov: **teorija, gla-
sovir, petje, vse tamburaške instrumente,
mandolin, vijola, čelo in violon** (contrabas)

Natančno ja pojasnila daje podpisani vsaki dan
od 11. do 12. ure predp. v zgoraj imenovanih pro-
storih. Pisma istotja. — Za uspešni in točni pod-
uk jamčim. — Priporočuje se za obilno udeležbo
beležim

Hrabroslav Vogrič

Naznanilo.

Dovoljujem si uljudno naznanjati velečastiti
duhovščini, cerkvenim oskrbnikštvom, ter slavnemu
občinstvu, da sem prenesel zalogo voščenih sveč,
voska, meda itd. z Solkanske ceste v lastno
hišo ulica sv. Antona št. 7. v Gorici. (Nasproti
ees. kr. okrajni sodni.)

Za mnogobrojna naročila se prav. topla pri-
poročam.

Z veleštovanjem

J. Kopač.

Mlin na par.

Čast mi je naznaniti vsem gg. trgovcem
jestvin, da imam mlin na paro, v katerem
meljem vsakovrstne turšene moke. Pošiljam
moko na dom točno in po najnižji ceni.
Sprejemam tudi naročila za mlenje za za-
sebnike po jako nizki pristojbini.

Za kakovost blaga jamčim.

Pričakujem obilo naročb beležim se udani

Valentin Skočir

Via Giulia št. 309. (Boschett o).

Engel-ova juha

iz tovarne za konzerve, olupljen grah in
zimski ječmen (šestovrstnik) v Leoberdorfu
je najboljše in najcenejša hrana. Redilna snov
glasom uradne analize 86 1/2 % ter je vsled
dobrega okusa in priproste hitre priprave ne-
prekosljiva. Prospekti in poskušnje na željo
brezplačno. Važno za javne zavode in kon-
sumna društva Ugodni pogoji za razprodajalec.
Naročnine: Bureau Wien II/1 Taborstrasse 25.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 centimetrov
dolgiimi Loreley-lasmi, do-
bila sem jih vsled 14-me-
sečne uporabe svoje samo-
iznajdene pomade. To so
najboljše avtoritete pri-
znale za jedino sredstvo, ki
ne povzroča izpadanja
las, povspenjuje rast istih,
poživlja lasnik, povspenjuje
pri gospodih polno močno
rast brk ter daje že po
kratki uporabi lasem na
glavi kakor tudi brkam
naraven lesk ter polnost
in ohrani te pred zgodnjim
osivljenjem do najvišje
starosti.

Cena lončka 1 gl., 2
gl., 3 gl., 5 gl.

Pošiljam po pošti vsak
dan, ako se znesek
naprej pošlje ali pa s
poštnim povzetjem po
vsem svetu iz tovarne.
kamor naj se pošiljajo
vsa naročila.

Ana Csillag

Dunaj I., Seilergasse 5.

Dr. IG. KOTNIK

c. kr. notar

usoja si naznaniti, da je otvoril svojo no-
tarsko pisarno v Komnu.

Zaloga vina F. PETECH

TRST. - Via delle Poste št. 10.

Istrska in dalmatinska vina iz najslavnejših kleti.
Cene brez konkurence, blago pristno in najboljšo
kakovosti. **Istrsko novo** fino 30, boljše 32. **Dal-
matinsko** fino 30. **Opollo novo** fino 32 v vsakej
množini v sodčih in buteljkah od litra naprej franko
na dom na katerikoli kraj mesta. **Izven mesta**
franko užitninskega davka. Naročbe v zalogi ali s
pošto dopisnico.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročtvom.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovanska Čitalnica).

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če
tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4 %.

Rentni davek od hranilnih ulog plačuje
zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadržnikom in sicer
na uknjižbo po 5 1/2 %, na menjico po 6 %, na
zastave po 5 1/2 %.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od
3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih
od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12
dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 po-
poldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Blag. gospod

Gabr. Piccoli,

lekarnar „pri angelu“.

dvorni založnik Nj. svetosti
papeža Leona XIII.,
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na Spodnjem Štajarskem, 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Ker smo se že velikokrat prepirali, da je ta
Vaša tinktura za želodec, katero je rabil, že cela moja
hiša z najboljšim uspehom, res najboljše sredstvo za
želodčne in tudi mnoge druge bolezni, se Vam iskreno
zahvaljujem. Pa tudi gospodu, kateri me je na to iz-
vrstno tinkturo opozoril, sem hvaležen.

To potrjujem s tem, da Vam izrečem svojo
najiskrenejšo zahvalo v imenu cele moje družine ter
Vas uljudno prosim, da mi pošljete zopet jedno ka-
stljico tinkture za želodec z 12 stekleničkami in je-
den lonček Glicerine Crème.

S spoštovanjem

Tomaž Dobek.

Pošljite mi s poštnim povzetjem pod spodaj sto-
ječim napisom 24 stekleničke izvrstne „želodčne esence“,
ki se rabi z najboljšim uspehom

Ježef Černko, župnik,
Vuhred.—Štajersko.

Pošljite mi s poštnim povzetjem 12 steklenic Vaše
želodčne tinkture. Naš gosp. župnik Belec jo vsakemu
bolehnemu prav gorko priporočajo in skoraj vsaki, ki
jo rabi, se jako pohvalno o nji izrazi.

S spoštovanjem

Ivan Vidas

pri Sv. Martin-u, p. Sv. Nedelja,
S. Domenica d'Albona, Istra.

PRSNI PRAH (prah za izvožčke)

(ne kašljaj).

najbolje sredstvo proti kašlju, hripavosti, zaslišanju, na-
hodu in drugim kataricnim afekcijam.

Škatljica z navodilom po 30 nč. Dvblva se jedino v
lekarni PRAXMARER, „Pri dveh zamorcih“

občinska palača, Trst.

Zunanje naročbe izvršujejo se obratno pošto.

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se
hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more
sebe in druge blažiti in prav olakati) ter se dobi za pred-
plačilo 1 gl. 80 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti po-
štnemu povzetju pri **Jožefu Valenčiču na Dunaju,**
III. Hauptstrasse N. 84, II. St., Th. 38. 3. Stiege.

Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako
bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh
dneh nazaj.

KATHREINER

Kneippova
sladna kava.

Stara mumica, se meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srčnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v stotisočero rodovinah.

XXXX
Slovinci in Slovenke!
spominjajte se
družbe sv. Cirila in Metoda.
XXXX

GLEDALIŠČE OPIC

Fondo Banelli

mej Via Istituto in Via Foscolo

Vsaki dan Ob nedeljah
2 predstavi 4 predstave
in sicer ob 4 1/2 in 7 1/2 ob 1 1/2, 3., 5. in 7. uri
uri zvečer. popoldne.

80 štirinogatih umetnikov 80

Izučene opice, psi, koze, prešiči in tudi petelini.

Vspored:

Koza in opica kakor plesalki na vrvi. Afrikanška večerja, katero predstavlja nad 20 opic. Ples. Sprehod mad. Lenč. Podpouri vaj s 5 psi. Arabska dirka s psi, katere jahajo opice. Sultan, izučen prešič. Telovadba opic na vrvi. Velika pantomina »Sodišče opic, streljanje psa Misdea ter njegov pogrebni spreved«.

NOVA DROGERIJA DRAGOTIN-A JENULL

v TRSTU, Via Geppa vogal Via Carradori 6.
je preskrbljena z vsem v to stroko spadajočim blagom. Priporočam zlasti vse predmete za čiščenje, barvanje in zboljšanje vlna. Specijaliteta v zdravilih za govejo živino, konje, prešiče itd., razkužilo proti bubonični kugi, razkuživa mila in razkužilni prah za oblažiti zrak v vodnikih, straniščih, jamah itd.

Vse po nizkih cenah

Ozira se na svoje 26-letno službovanje v drogerijah v ul. Ghega in Benvenuto ter obljublja točno in pošteno postrežbo se priporočam slav. občinstvu v mestu in na deželi.

Spoštovanjem

Dragotin Jenull.

Čuvaj se senjske roke, roman. Prodaja se v upravnistvu našega lista. Velja 35 nvč.

Božična sezona 1899.

Senzacijonalne priloznosti za nakup!

Dobra snov za obleke, 120 cm. široka, meter po 26

Lepe in dobre modne snovij, 110, 115 do 120 cm. široke meter po 26, 38, 46, 50, 58 in 65 kr. in više.

Modne snovij, 115 do 120 cm. široke, meter po 1 gl. 10 kr. do 2 gl. 25 kr. in od 2 gl. 40 kr. do 4 gl. 20 kr.

Svilnene snovij: bengalina svila meter po 34 in 36 kr.

Japonska rayé novost meter po 47 kr.

Foulard imprimé meter po 43 kr.

Brocat, črn, meter po 78, 98 kr. in više

Modne svilnene snovij v svetlih in temnih barvnih stopnjah meter po 65 kr. do 1 gl. 25 kr. in od 1 gl. 35 kr. do 2 gl. 30 kr.

Barhant v krasnih risanjih, meter po 10, 12 in 14 kr.

Flanela za prati meter po 15 kr.

Barhantna in flanelna kotonina, meter po 19, 24, 26, 32, 36, 40, 45 in 52 kr. itd. (v mičnih risanjih).

Levantina, nova v lepih risanjih, meter po 15, 16, 26 kr. itd.

Fina francoska battista, mični vzorci po 19, 22 in 26 kr.

Jako fin piqué imprimé, v lepih barvah in risanjih, meter po 36 kr.

Cefir, dobra vrsta, meter od 18 kr. navzgor.

Voile imprimé, čista volna, lepi vzorci meter od 35 kr. navzgor.

✿ Največji izbor! ✿ Brez konkurence! ✿ Najnižje cene! ✿

Bogato ilustriran božični cenik zapopada novosti v kartonu adjustiranih snovij za obleke, mičnih nippes predmetov, usnjatega in galanterijskega blaga, igrač, predmetov za okrasenje božičnih drevesc itd. itd. katere se pošiljajo popolnoma natančno, kakor kaže dotična slika.

Razpošiljanje proti povzetju! Zanesljivo izvrševanje! Za naročbe po vzorcih je napovedba vrste in cene neobhodno potrebna! Vzorci in ceniki na željo brezplačno in franko!

(Za blaga po 10 do 14 kr. se ne morejo pošiljati vzorci).

Zaloga blaga

D. LESSNER

Ustanovljena 1874.

DUNAJ, VI.,
Mariahilferstrasse šte. 81-83.

tega razbije, se narod hrvatsko-slovenski po Božji volji vendar reši. (Burni živio-klici po vsej dvorani.)

Kako mora biti v ožgled tem razmeram postopanje in delovanje državnih zastopnikov v parlamentu? Edna ideja je nepremišljena v nas in po tej ideji se ravna naš prijatelj in neprijatelj. Naša ideja je ta, da v mejah te monarhije moremo in moramo najti pogoje svojemu nadaljnjemu, gospodarskemu, socijalnemu in jezikovnemu razvoju. (Viharno pritrdjevanje.) To je naša neomajljiva ideja (živio-klici), to je izhodna točka, od katere smo izhajali na vsem delovanju svojem. (Klici: Slava vam!)

Avstrijska monarhija meji na zapadni strani na precej veliko zedinjeno državo, na severni strani na veliko nemško državo in na severno-vzhodni na veliko Rusko, ki se ne briga za naše malenkosti. Do pred malo let smo imeli svoje iztočno vprašanje. To vprašanje dandanes ne zanima več, kakor je zanimalo pred 20 ali 30 leti; današnje iztočno vprašanje je drugačno; današnje iztočno vprašanje ni več balkansko vprašanje. Iztočno vprašanje današnjih dni se tiče velikega orijenta daleč od Carigrada.

Kar je pred Levanto in Carigradom, to je naše domače vprašanje in to je jedina direkcija, kam se more naša država širiti politično in kjer more kulturno delovati na razvoj tamošnjih narodov. Na to moramo siliti, ker onkraj Une in Save živijo naši bratje, naša kri in naš rod. (Navdušeni dolgotrajni živio-klici.)

O takem stanju stvari se moramo mi v parlamentu ravnati nastopno: Mogoče je, da ostane večina verna svojemu programu brez ozira na to, da v vprašanih podrejenosti ostane lahko v manjšini. V tem slučaju moramo ostati zvesti desnici in solidarni žnjo. Če bi pa videli, da ta večina ne spoštuje temeljnih načel, zlasti ne načela enakopravnosti, da v teh odločilnih časih ne nastopa za nas, potem bo naša dolžnost, *posloviti se od take večine* (Vsestransko odobravanje.) in postaviti se na samostalno, svobodno stališče! (Ponovno pritrdjevanje.) Kajti če večina ne mara za naše zahteve, je za našo zvezo vse eno, ali je večina ali je sama za-se. (Klici: Tako je!)

Mogoče, da bomo imeli že v malo dneh rešiti veliko vprašanje, na kako stališče naj se postavimo v slučaju, ako našim bratom Čehom, s katerimi smo vedno in zvesto stali rama ob rami v vseh parlamentarnih bojih (Frenetično odobravanje.), ne dajo nobenega zadoščenja za veliko škodo in sramoto, katero so Čehi doživeli zadnji čas. Kakor znano, so Čehi izgubili ono malo pridobitve, ki so si jo priborili v zadnjih letih (Vsklikanje: Žalostno! Sramota!); ono malo pravice ministerske naredbe glede jezikovnega vprašanja je odnesel novi veter, ki veje sedaj. Morda so naši bratje Čehi tudi nekaj sami krivi na tem. Če bi bili Čehi prej, nego so se naredbe odpravile, predložili državnemu zboru načrt jezikovnega zakona, bi bilo to takrat lažje šlo, in mi bi imeli danes zakon, ki bi bil več vreden, nego naredbe, ki jih jeden minister daje in drugi jemlje. Sicer ta okolnost sama na sebi, da so se jezikovne naredbe odpravile, ne bi Čehom toliko škodila; kajti en člen naredbe, s katero so se iste odpravile, se glasi: Naredbe so razveljavljene. Do novega zakonitega urejenja imajo veljati dosedanje zakonske odločbe v tem pogledu.

Pred naredbami Badenija, katere je Gautschi omejil, smo imeli že člen XIX. temeljnega državnega zakona o pravicah državljanov, imeli smo kabinetni dopis od leta 1848, katerega je najviše sodišče proglasilo zakonom, ki jamči za popolno enakopravnost in enakost med nemškim in češkim jezikom. Šlo bi torej sedaj le za čut pravičnosti posamičnega uradnika in prepričani smo, da mora pravi uradnik biti pravičen človek! Vsaj o čeških uradnikih presumiramo, da bi se popolnoma držali enakopravnosti.

Torej odprava jezikovnih naredeb sama na sebi bi ne bila še taka nesreča in škoda za Čeha, ali v nesrečnem trenutku je neki človek (Klici: Kindinger!) storil nekaj, kar je moralo razžaliti ves češki narod. Ta nesrečni človek je minister za pravosodje, ki je izdal nerazglašeno, torej tajno naredbo, kako naj se postopa po odpravi jezikovnih naredeb. V tej drugi tajni naredbi je Kindin-

ger na neki način sankcioniral vse ono, kar bi imelo zajamčiti gospodstvo nemškega jezika nad češkim. V tem je težišče položaja.

Češki narod zahteva zadoščenja, zahteva, da se tajna naredba prekliče in da minister za pravosodje odstopi. Ako se to ne zgodi, je težišče vsega vprašanja v tem, kako se bodo Čehi imeli vesti nasproti temu ministerstvu, oziroma proti ministru za pravosodje, g. Kindingerju. To ministerstvo je proglašeno kakor nevtrarno in provizorično. Prvo ni resnično, ker izjava min. predsednika in njegovo vedenje proti strankam in minister za pravosodje nam dajejo povsem nasprotni dokaz ter moramo smatrati, da vsaj ti dve osebi sti bolj nagnjeni na nemško stran, nego na načela desnice. Ako češki narod, odnosno njegovi zastopniki, — in v tem pogledu so radikalei, svobodomiselnja stranka in veleposestniki jedini — ne dobijo zadoščenja, bodo zastopniki češkega naroda prisiljeni — dasi jim ni nikdar prišlo na um, da bi delali državi nepravice, — zavzeti v parlamentu stališče, ki dokaže, da brez njih in njihovih zaveznikov mirno in pravočasno parlamentarno delovanje ni mogoče! (Burno pritrdjevanje.) Ako se češki narod in njegovi zastopniki za to odločijo, po tem nam po našem trdnem prepričanju in po naši dolžnosti, da si bi morali obžalovati ta korak, ne ostane drugo, nego slediti našim bratom Čehom v njihov parlamentarni boj in se boriti z njimi pod isto zastavo v trdnem prepričanju, da pride dan, ko bodo morali v Avstriji misliti ne samo na njih, ampak tudi na nas.

Nas ni veliko število, mi smo v tem delu države velike sirote, mi nimamo kapitala, mi nimamo velike trgovine in velike industrije; edino, kar nam je ostalo, je žuljava kmečka roka, sem-tertja malo trgovine in obrti. Ali kar me veseli, je to, da, čeprav smo zgubili v masi in na jeziku, narodna zavednost, narodno prepričanje in zaupanje v narodni napredek postajajo vsaki dan večji. Za to prepričanje imamo dokaz v današnjem shodu in na prejšnjih shodih našega polit. društva ter v dejstvu, ki se ne da utajiti, da naše vprašanje nismo vprašanje te državne polovice; naše vprašanje sega najmanj od Triglava do Timoka, od Gorice do Belegrada in Avstrija mora računati s tem. (Ploskanje, živio-klici, občinstvo je privedilo govorniku dolgo trajajočo ovacijo).

Kdo laže?

(Dalje.)

(Po stenografskem zapisniku večerne seje zbornice poslancev dne 23. novembra 1899.)

Posl. Cambon je popravljal: Nasproti izvajanjem posl. Spinčiča moram zanikati odločno, da je bilo v predmetnih tržaških napovedanih 50 slovenskih rodbin kakor stalno bivaajočih, in zanikam, da je glasom statističkih podatkov 258 učencev obiskovalo dotično šolo.

Odločno moram oporekati trditvi, da magistrat v Trstu ima oblast okrajnega glavarstva in da kakor tako intervenira na ljudskem štetju; kajti uprav vsled rogoviljenja gospodov, katere zastopa gospod Spinčič, se je namestništvo odločilo, da je, če tudi ni te oblasti definitivno odzelo magistratu, vendar naložilo to namestniškemu funkcionarju, tako, da stvar čaka svojega rešenja; s tem se je kršila integriteta mestne občine tržaške. (Prav res.)

No, gospod nasprotnik je omenil nekaj resničnega, da so namreč okoličanski Slovenci leta 1884. uložili prošnjo, s katero so zahtevali slovensko šolo v Trstu.

Stvar pa je taka-le:

V letu 1868. je mestna občina tržaška dovolila Slovincem okolice 8. reci osem šol, posamične vasi v okrožju so torej preskrbljene z šolami; no, nenasitnost nasprotnikov se je pokazala v tem, da so tudi v središču mesta zahtevali šolo; po distanci, ki je, kakor znano, v zakonu določena z 4 kilometri, se je pokazalo, da od ene šole do druge, če tudi je bilo mesto vmes, ni bilo distance 4 kilometrov, vsled česar je namestništvo odreklo jedno šolo in se ta šola bo morala vedno odrekati; Slovenci so bogato preskrbljeni z

šolami; zakon ne pravi, da tam, kjer mora biti distanca, ni zidati hiš, ali da mora tam biti na deželi, tega ne pravi zakon.

Jaz trdim le, da se na ljudskem štetju, vsaj od naše strani, ni uvedlo nikako pačenja, in, če se dogaja kako pačenje, ga ni smeti iskati v našem taboru, ampak v taboru naših nasprotnikov.

S tem — menim — sem popravil ono, kar je gospod Spinčič rekel glede Trsta.

Posl. Spinčič! Visoka zbornica! Gospod poslanec Zanetti je menil, da me more popraviti v nekaterih točkah, in je govoril v predpostavki, kakor da sem jaz rekel, da se v vsem Primorju nastavljajo le italijanski duhovniki. To zadevno je navajal duhovnike, kanonike, profesorje in župnike v Gorici. S tem pa me nikakor ni popravil, kajti jaz nisem rekel, da se v vsem Primorju nameščajo le Italijani za duhovnike. Rekel pa sem, da se v Primorju tudi v hrvatskih krajih nastavljajo Italijani, in v tem pogledu bom navajal pozneje tudi imena, ker gospod Zanetti tako želi. On je rekel, da jaz nisem navel nikakih imen; jaz sem navel toliko imen in krajev, da stenografi niti niso mogli napisati vseh imen, da so pustili prostora, da jaz sam napišem iste, ali pa so ta imena jako krivo pisali.

Ako me gospod Zanetti vprašuje po imenih, kjer so Italijani, nevesči hrvaščini, nastavljeni v hrvatskih krajih, pa mu pravim, da je v Vižinadi, v župniji, katere veliki del prebivalstva je hrvatski, nameščen župnik, ki je celó italijanski podanik (Čujte! Čujte!) in ki nimalo ni več hrvatskemu jeziku. (Čujte! Čujte!)

Nadalje mu lahko navedem, da več duhovnikov, vzgojenih v noveji čas za škofijo poreško, kakor na pr. duhovnik Franka, potem oni v Marčani, Demarin, in mnogo drugih je nastavljenih v čisto hrvatskih krajih, ne da bi bili znali in ne znajo zadostno hrvatskega jezika.

Nadalje je hotel popraviti, da se neitalijanči tudi v cerkvi; a jaz morem le ponoviti, da se v noveji čas v resnici italijanizuje po cerkvi; zlasti velja to za škofijo poreško-puljsko, za katero obstoji konvikt v Kopru, kjer se gojenci hrvatske narodnosti le težko sprejemljejo, ampak skoro jedino Italijani. (Čujte! Čujte!)

Tako dela škof, ki je došel iz pokrajine spoštovanega gospoda poslancev. (Poslanec Zanetti: Ki pa popolnoma govori hrvatski in slovenski!) Jaz nisem nikdar nasprotno trdil, sam sem ga čul. (Poslanec Zanetti: Nepristranski mož je!) Da, jako nepristranski, ako le za Italijane vzdržuje takov konvikt; no, sedaj vidim vašo nepristranost!

Gospod poslanec Verzeznassi je rekel, da se je o ljudskem štetju za vsakogar pisalo tako, kakor je sam rekel. Temu nasproti ponavljam jaz, da so — kakor sem rekel prej — toliko v okolici tržaški kolikor v Istri organi oblasti prihajali v hiše, ne da bi bili ljudem izročili popisne pole, ampak so govorili le par besed, vpraševali to ali ono, in po tem so zapisavali italijanski kakor običevalni jezik. (Poslanec Verzeznassi: Jaz sem govoril o Gorici in ne Istri.) Potem pa me niste popravili, ako ste govorili o Gorici, dočim sem jaz navajal izglede iz Istre in Trsta. Kar se tiče sodišč, bi morda gospod tovariš dr. Laginja povedal kaj več. Jaz pa vam lahko rečem, da je v Istri okrajnih sodišč s 5, 6 in 7 koncepnimi uradniki, od katerih nijeden ne zna pravilno hrvatski pisati in govoriti (Čujte! Čujte!) in kjer se jako pogosto na sodbah morajo posluževati tolmačev. (Vsklikanje.)

Kar se tiče ženskega učiteljskega v Gorici, nisem umel, kar je rekel gospod tovariš, pač pa jaz sploh govoril nisem o ženskem učiteljskem in morda ne bi bilo lepo od mene, ako bi govoril o tem zavodu, ko sem v zadnjič bil tam profesor.

Nadalje je rekel gospod posl. Verzeznassi, da se italijanska imena slovanijo. Temu nasproti popravljam stvarno, da se je v noveji čas izdala zbirka zakonov za Istro, ki ima na koncu indeks, obsezajoči hrvatska imena, ki so vsa poitalijančena, in sicer so bila prevedena, ne vemo kje. Gledajo, da najdejo takih imen iz Italije in tako so n. pr. popolnoma poitalijančeli hrvatsko ime občine Kastav, v kateri ni nijednega Italijana — gospodje se ta...o prepričajo iz vseh ljudskega štetja — in ki šteje nad 17000 prebivaleev. (Klici: Ad majorem

Italiae gloriam). Da, Italiae gloriam! Tu se glasi — Opiano - Opic, Cotalana-Klana, rojstni kraj dra. Laginje, Betula-Breza itd. (Veselosť in: Čujte!) In to je dal tiskati deželni odbor na stroške prebivalstva! (Vsklikanje in pohvala)

Gospodu poslancu dru. Cambonu ne morem odgovoriti, ker ga nisem mogel čuti. (Pride še).

Gorska razmišljanja.

XXI.

Hvala Bogu! Zadovoljno sem čital v številkah »Gorice« od 17. in 21. nov. t. l. »Nekoliko odgovorov«, posvečenega »gorskemu razmišljanju«. In sicer sta spisa precej stvarna in dostojna. Le tako naprej. Potem pridemo morda vendar kedaj skupaj vsaj na tem polju. Le škoda, da člankar v svojem članku zalezuje avtorja v osebi gospoda Andreja Vrtočca. Čemu tisto stikanje: Kdo to piše? Čemu brskati za osebami v tako resnih in stvarnih razpravah? To ni primerno, ni lepo.

V namen regulacije Soče se prebivalstvo na Tolminskem trudi in prosi visoko vladu in deželni zbor na pomoč. Vlada je pripravljena dati 60%, ako da dežela 30% in občine 10% v pokritje stroškov. Reguliranje Soče bi tolminskemu prebivalstvu mnogo, mnogo koristilo. Uravnana Soča ne bi več odnašala rodovitne zemlje in obuboženo ljudstvo bi imelo doma zasluzku. Ta gospodarska stvar je resna in skoraj bi rekel, vitalnega pomena za prebivalstvo okraja tolminskega. Ali ni to res?

Gori smo rekli, da sta članka še precej stvarna. Tem bolj obžalujemo, da je člankar v omenjenih odgovorih »Gorice« tiško resno, vitalno gospodarsko vprašanje tolminskega ljudstva sarkastično vsporejal z listom »Soča« ter smešil prepotrebno regulacijo reke Soče. To pa ni dostojno resnega političnega lista.

XXII.

Neki g. dopisnik z Goriškega je tudi posvetil »gorskemu razmišljanju« stvaren članek v cenj. »Edinosti« od dne 20. nov. t. l. Jaz da sem bil v svojih gorskih razmišljanjih od začetka idejalen, a sedaj da postajam bolj reelen, tako trdi g. dopisnik. Ni čuda! Vzrokov ne bom navajal tu. Utegnem jih pa povedati enkrat kasneje. Ostanem pa vedno pri svoji trditvi: »kdor hoče resno in plodonosno za narod — delati, mu ne preostaja časa za nesrečni prepir.« Sicer pa sva z g. dopisnikom še vedno edina: sprava in mir sta mogoča — le nekoliko resne volje treba in pa imeti pred očmi le blagor in srečo našega ljudstva. Kdor je res vnet in požrtvovalen za zatirano ljudstvo svoje, narod svoj mili, dela nesebično za njega napredek in srečo.

Ker pa obedve nasprotujoči si stranki odklanjati spravo in nočeti slišati nič o potrebnem miru, naj bi volile narediti mir.

XXIII.

Tudi cenj. »Slovenski Narod« se je že pečal z »gorskim razmišljanjem«, rekši, da so njegove misli nesrečne in da je škoda, da so bile kedaj napisane. — Ukljubo temu pa mu jaz dobro želim, čestitam mu na v vseh v kmetijski družbi na Kranjskem, h kateri sijajni zmagi so pripomogli tudi učitelji. Čestitam tudi »Slov. Narodu« na še bolj sijajnih vseh na Goriškem. Ne išče le sorodna »Soča«, ampak tudi »Gorice« želi in meloduje zavetja in zaščite v Vašem naročju. »Gorice« pa podpirajo »Slov. list«, »Primorski list« in »Slovenec«. Za Boga milega, kako bi mogel človek spraviti vse to v soglasje?

NB. Še nekaj. Ako čitam »Soča«, napravljaj na-me utis, da na strani »Goričanov« ni nad 10 oseb; ako pa jemljem »Gorice« v roko, dobivam nasproten utis: da na strani »Soče« ni družega, nego oba »pobratima« in pa v najnovejšem času da se jima je pridružil še dr. Triller. Kje pa smo goriški Slovenci? Ali smo res že vsi obubožani, na poti v — Ameriko?

Nekaj sličnega je na Kranjskem ali o kranjskih razmerah je nevarno govoriti, kaj ne, gospod urednik?!

Politični pregled.

TRST 2. decembra 1899.

K položaju. Današnje poročilo z Dunaja se glasi: Verjetnost vspeha akeije za sporazumljenje mej Čehi in Nemci je jako pičla. No, četudi se pogajanja mej obema eksekutivnima odboroma izjalove, se pa nadejajo vspeha na drugi konferenci, na katero pokličejo, izven načelnikov klubov, še drugih poslancev. Ta druga konferenca se ima vršiti prihodnji teden. Sicer pa da je stališče grofa Claryja za sedaj tako trdno, da ga niti obstrukcija Čehov ne more omajati.

Vse lepo. Ali božični prazniki so pred durmi in mi ne vemo, od kje vzame Claryjev kabinet zadostno materialnega časa za te konference in za rešenje onih »državnih potreb«, ki zahtevajo svoje parlamentarno rešenje najdalje do konca tega leta. Kar se pa tiče tistega samosvestnega zatiranja o trdnosti pozicije Claryjeve, se nam močno dozdeva, da je to podobno otroku, ki hodi po noči pogozdu in poje veselo, da le bi uveril samega sebe, da — ga ni strah.

Omenili smo že, da so se udeležniki konference obvezali z častno besedo, da bodo varovali tajnost. Po dobljenih utisih pa potrja »Politik«, da najprvo — predno preidejo v meritorni razprave — treba premagati formalne težave, ki sestoje v tem, da Nemci zahtevajo, da Čehi odstopijo od obstrukcije in omogočijo parlamentarno rešenje »državnih potreb«, dočim zahtevajo Čehi, naj se parlamentarne razprave zistirajo za sedaj. V dokaz, v kakih škripeh se nahaja vlada, je izračunila »Politik«, da bo — kakor stvari zdaj stoje — 234 glasov proti nagodbenim predlogom, da pa v najugodnejem slučaju — ako bi Poljaki, Romuni in katoliška ljudska stranka glasovali za — le 189 glasov. Praški list opazi: Grof Clary ni dosegel z svojo politiko ničesar drugega, nego da je razbil gotovo večino za nagodbene predloge, a nove ni ustanovil. Grobokop stoji že blizu in vsa zagotovila njegove ekcelence, da še ni mrtev, mu ne pomorejo.

Vsprejem delegacij se je vršil kakor običajno. Vsprejem avstrijske delegacije je trajal 40 minut. Prestolnemu govoru, kateremu so delegati živahno pritrjevali, zlasti, ko je konstatiral, da je zagotovljen mir v Evropi, — je sledil takimeno-vani »cerele«; to je, razgovarjanje cesarja z delegati. Cesar je nagovoril vse člene delegacije. Naravno je, da se je največ govorilo o nemško-češkem sporu, oziroma o spravi akeiji. Češke poslance je opominjal cesar, naj porabijo ves svoj upliv, da se omogoči sprava; nasproti nemškim delegatom je izražal cesar nado, da bo sprava akeija imela vspeh ter je naglašal nujnost predlog, katere je potrebno rešiti za obstanek države. Nemci so izjavili, da so pripravljeni pogajati se z Čehi pod pogojem, da se jim zjamčijo za bodočnost ugodne jezikovne razmere. (!)

Posl. Kramar je opozoril cesarja na veliko razburjenje, ki vlada v češkem narodu vsled razveljavljanja jezikovnih naredb ter je omenil, da samo obljube ne morejo razgnati nezaupanja, nastalega v narodu proti vladi.

Cesar je omenil na to, naj bi Čehi bili malo popustljivi. Kramar je dejal, da se sprava med Čehi in Nemci za sedaj še ne more doseči. Stališče, na katero so se morali postaviti zastopniki češkega naroda nasproti sedanjí vladi, ni pripravno, da bi pospeševalo spravljivost in popustljivost.

Posl. Stranskega je cesar vprašal, je-li tudi on člen pravne komisije. Ko je Stransky pritrdil, je rekel cesar: Prizadevajte si, da bodete pametni in diplomatični. Stransky je obljubil, da hočejo Čehi storiti vse mogoče, da pa misli, da je rešitev tega vprašanja v rokah Njegovega Velikanstva.

»Kako to?« je vprašal cesar.

»Dovolj«, je dejal Stransky, »če Vaše Velikanstvo reče Nemeem eno samo besedo, naj se pokažejo malo popustljive nasproti nam, in premirje bi bilo sklenjeno«.

Cesar je odgovoril: »Da, da, premirja treba. Treba misliti na potrebe države!«

Stransky je opozoril cesarja, v kako težavnem položaju se nahajajo češki poslanci, ker imajo za seboj razžaljen narod, in kako potrebno je, da dobe Čehi zadoščenje za odpravo jezikovnih naredb.

Državni zbor. V zbornici poslancev so včeraj nadaljevali in zaključili razpravo o nujnosti

predloga posl. Kubika za poddržavljenje poljskega privatnega gimnazija v Tešinu. Iskreno obžalujemo, da se je nujnost tega predloga odklonila. No, tudi ta razprava — tako upamo — ne ostane brez dobička za — Poljake. Saj vsaka britka šola, ki jo dobivajo Poljaki od nemške strani, znači gotov dobiček za vse avstrijsko slovanstvo. Kajti, čim radikalneje bodo Poljaki ozdravljeni od — omahovanja na levo, tem bolj bo konsolidirano slovanstvo, tem bolj utrjena hosta misel in čutskupnosti slovanskih interesov, zlasti pa zavest, da sovražnik jednemu slovanskemu plemenu je sovražnik vsem. Po oživljanju zavesti o skupnem sovražniku mora tem živeje postajati tudi spoznanje potrebe skupne obrambe. Naj le psujejo torej, naj le brutalno odrekajo sredstva civilizacije: njih psovke in njih brutalnost morajo le trdnije sklepati vez med vsemi onimi, ki trpe pod tako brutalnostjo in ki hrepene po civilizaciji.

V gori omenjeni razpravi je bil nemškim govornikom jeden glavnih argumentov ta, da denar za poljski gimnazij v Šleziji prihaja tudi iz Galicije. Iz tiste Galicije namreč, ki je menda tudi v tisti Avstriji kakor Šlezija!! Torej to naj bi bil dokaz, da šlezijški Poljaki ne čutijo potrebe za takov gimnazij. In kaj takega očitajo tisti Nemci, ki dobivajo na tisoče in tisoče mark iz Nemčije, iz inozemstva, in to ne le za šole, ampak tudi za politične agitacije. Ako bi hoteli izvajati logično, morali bi reči, da ni nemške šole ni nemške politične agitacije ne odgovarjajo potrebam nemškega ljudstva v Avstriji, ker se hranijo z denarjem, ki prihaja od drugod. A to bi mi rekli z veliko večjo pravico, nego govore oni o poljskem gimnaziju v Tešinu, ker — kakor rečeno — denar, ki prihaja iz Galicije za ta gimnazij, je domač denar, dočim so marke, prihajajoče iz Prusije za sehulvereinske šole in nacionalne agitacije, judenjev groš, plačilo za izdajsko gibanje.

Tudi izjava nemških poslancev, da večkrat imenovani poljski gimnazij kali narodni mir, je zelo zelo poučna za Poljake. Sedaj vedo, kako si Nemci predstavljajo narodni mir: Slovani naj ne zahtevajo ničesar, odpovedo naj se vsemu, izbijejo naj si iz glave misli, da tudi oni smejo imeti ambicije civiliziranih Evropejcev — pa bo mir, kakor si ga mislijo oni, Nemci. Dobro je, da tudi Poljaki občutijo na svoji koži, kakova tartiferija je to, kadar Nemci iz gemeinbürglerije govore o miru!

Najtemeljiteje lekeijo je pa dal Poljakom posl. Fochler, ki je zahteval, naj se Galicija odloči, a nemške pokrajine avstrijske — a nemške se baje vse, izvzemši Dalmacijo — naj se kar najtesneje združijo z Nemčijo. To je: Dunaj postani podružnica Berolina, avstrijski cesar vazal nemškega cesarja in avstrijska država apendiks Nemčije brez lastne volje!! In če premislijo Poljaki, da so nemški radikalei usadili v vse nemške mase — izvzemši konservativne v alpskih deželah — to misel, bodo menda temeljito ozdravljeni od vsega omahovanja na levo.

V madjarskih kleščah. Zadnje »Novice« prinašajo lep članek, ki se bavi z dogovorom, sklenjenim mej obema delegacijama. Člankar trdi, da bi obe polovici države morali plačevati jednako. To načelo — nadaljuje člankar »Novice« — bi v našem slučaju moralo toliko bolj veljati, ker je žalostna resnica, da so se prav za prav Madjari polastili hegemonije, da imajo Madjari prvo besedo v vsakem oziru, da oni ukazujejo, naša državna polovica pa mora ubogati.

Ali vzlic temu je naš državni zbor odnehal od načela, da jednake pravice nalagajo jednake dolžnosti in se postavil na stališče, da naj imata obe državni polovici pač jednake pravice, dolžnosti pa naj naša državna polovica nosi veliko več, nego ogerska polovica.

Ko so se na tej napačni podlagi začela pogajanja mej odposlanci dunajskega in budimpeštanskega državnega zbora, se je z naše strani reklo, da naj se določi kvota na podlagi skupnega zneska ogeških davkov, in z ozirom na število ogerskega prebivalstva ter na visokost ogerskega budžeta. Na tej podlagi so se sporazumeli, da bi morala ogerska plačevati 42 odstotkov, naša državna polovica pa 58 odstotkov.

Madjari se seveda s tem niso zadovoljili. Pogajanja so se opetovano pretrgala, opetovano se

je sodilo, da na noben način ne pride do sporazumljenja, a naposled se je vendar dosegla sprava. Naši zastopniki so odnehali toliko, da bi tega ne bil nihče pričakoval, odnehali so za 7-6 odstotkov in naposled dovolili, da se ogerski prispevek k skupnim potrebščinam monarhije ne določi na 42, ampak na 34,4 odstotkov.

Da bodo čitatelji jasneje videli, kako se nam hoče puščati na korist Madjarov, naj to številko še nekoliko pojasnimo. Vsaki odstotek, ki se plačuje za skupne potrebščine, znaša 1.100.000 gld. Ako bi se bilo določilo, da mora vsaka državna polovica plačati po 50 odstotkov, potem bi bili mi v teh desetih letih, za katero hočejo kvoto določiti, prihranili 183.400.000 gld. To svoto bi morali Madjari več plačevati, nego jo bodo po naj-novejšem sporazumljenju.

A tudi, ko bi se bila ogerska kvota določila na 42 odstotkov, bi bili mi lepe goldinarje prihranili. V tem slučaju bi mi namreč na leto plačali 8.360.000 gld. manj, nego jih bomo sedaj in to bi znašalo, ker se kvota določa za deset let, skupaj 83.600.000 gld.

Že te žrtve, ki jih zahtevajo od naše državne polovice, so strašne. A to niso jedine. Za to, da se ohrani ta naša nesreča, ki se imenuje duvalizem, moramo še bolj krvaveti. Po zakonu o razdeljenju užitnin bo namreč Ogerska dobivala ogromne milijone, po novem zakonu o banki bo dobivala Ogerska v prihodnjih letih veliko več od čistega dobička, nego doslej, tako, da je več nego dokazano, da bo Ogerska v prihodnje še znatno manj plačevala za skupne potrebščine, nego pa doslej. V primeri z velikimi udobnostmi, ki jih bo imela Ogerska po novi nagodbi, ni zvišanje ogerske kvote za beraške tri odstotke prav nobenega pomena.

Pa to še ni vse, kar so Madjari dosegli. Kako so našo državno polovico oeganili, se vidi iz tega, da se je opisana kvota določila do konca leta 1909, dočim je carinska pogodba dogovorjena samo do konca leta 1907. Ako preneha l. 1907. carinska skupnost, naš prispevek skupnim potrebščinam še grozovito narase in davki se bodo morali pri nas strahovito zvišati. Ogerska se bo v tem slučaju z našim denarjem vojskovala proti nam in naša državna polovica bo imela neizmerno škodo, davkoplačevalce pa bo strašno tepen.

Kar je kvotna deputacija dogovorila, je tako nezaslišano, da temu ni primere. Poslanec Povše je glasoval proti tej kvoti in upamo, da bodo tudi v poslanski zbornici vsi slovenski poslanci kakor jeden mož glasovali proti tej kvoti, ki pomenja za nas nesrečo, za našo državno polovico pa lahko postane katastrofa.

Tega dogovora glede kvote so v prvi vrsti krivi Nemci, ki so z svojo obstrukcijo provzročili odstop Badenija in Bilinskega. Ta dva bi bila gotovo izposlovala, da bi se bil ogerski prispevek zvišal na 42 odstotkov. Nemci so vzrok temu nesrečnemu dogovoru, zato naj pa tudi Nemci zanj glasujejo, če hočejo, sloverski poslanci tega na noben način ne bodo smeli storiti.

Domače vesti.

Kedo laže?? Pišejo nam: Poznana mi je družina, sestojeca iz očeta in treh sedaj odraslih otrok. Vsi štirje so narodni in členi narodnih društev. Ker pa je oče vratar, ga je o zadnjem ljudskem štetju hišni gospodar poklical k sebi, da napravi popisno polo žnjim. Naš mož je izjavil, da on ni Lah, ter da v njega družini govore slovenski. Gospodar je pa rekel: Z mano in ostalimi hišnimi govorite laški — in zapisal je vse štiri za Lahe!!

Kakor temu, godilo se je tudi vsem ostalim vratarjem, tako, da lahko trdim z vso gotovostjo, da smo zgubili na ta način najmanj 1500 družin! Ako vzamemo povprečno 5 oseb na družino, dobimo 7500 ukradenih Slovencev, oziroma prisleparjenih Lahov. To je očitna sleparija, katere ne pobije legijon Lenassijski!

Zraven teh so nam na podlagi »občevalnega jezika« odvezli tudi vse služabništvo, tako, da lahko trdim z mirno vestjo: osleparili so nas, samo na vratarjih in služinčadi, najmanj za 10.000, reči: desettisoč duš! Deset več in deset manj, pa dobimo znesek 20.000, za katere je število Italijanov naraslo na našo škodo.

Sedaj pa pozivljem vse italijanske državne poslance, naj nam navedejo le en sam tak slučaj, katerega smo, kakor trde oni, zakrivali mi!

Da stepimo na prste tem pijavkam naše slovanske krvi, treba, da se dobro seznanimo z določili kazenskega zakona o ljudskem štetju in videli boste, koliko posla bo imelo sodišče po dovršenem ljudskem štetju!

Pojasnilo pojasnila. Prejeli smo sledeče pismo: Gospod urednik! »Habeant sua fata libelli« — pregovor je star, veljaven pa je še vedno. O tem sem se prepričal. Ko sem čital zadnje nadaljevanje listka »Sursum corda« in opazil opombo »pride še«, sem bil namreč gotovo najbolj začuden človek tega sveta. Hm — kaj pa vendar še pride? Mar sem s tem Savičem in s Tonko še kaj delal? Saj ne vem ničesar več o njima: zagotavljam Vas, da ju nisem več videl, odkar so se pričeli njuni »medeni tedni«. In jaz sploh nisem mogel imeti ničesar več opraviti z njima, ker nisem tiskar, da bi jima tiskal zaročne listke, ne duhovnik, da bi ju kopuliral. Kaj torej še pride? Fante! Da nisi pisal morda — za vse svetee, to bi bilo prenevarno? — kakšno »Moral von der Geschichte?« — Ne, to ni mogoče. Seveda je to jako lepa pisateljska navada, ki ohranjuje čitatelje nevarnosti, da bi morali sami razmišljati; ali jaz nimam lepih pisateljskih navad in zame je bila vsa stvar zaključena, ko je Savič s Tonkino pomočjo pokopal svoj pesimizem. Prosim Vas torej, rešite me! Ako bi moral še kaj pisati o tem paru, bi si moral izmišljati, ergo lagati. Obiskati ju ne morem, ker nimam toliko drobiža, da bi se odpeljal v Napulj, kjer sedaj uživata svoje medene tedne; seveda mi pa sedaj tudi ničesar ne pišeta — to je pač umevno. Prosim vas torej, povejte čitateljmi, da je stvar zaključena, vsaj zame; saj sem vesel, da mi Savič še ni poslal nobenega popravka na podlagi § 19. Mogoče, da se s časoma v novi družini kaj zgodi, n. pr. kakšna ljubosumska drama ali kaj podobnega. A jaz nisem prorok in svojemu prijatelju Saviču želim od srea, da se ne bi pripetilo nič »interesantnega« v njegovi obitelji. Sicer pa mi je vsa zmota umljiva. Menda so bili hijeroglifi mojega zadnjega pisma zopet taki, kakor podpisi okrajnih glavarjev, pa niste mogli čitati, da sem Vam obljubil, poslati prihodnji listek (ne pa nadaljevanje tega) v kratkem. Je pač križ, ako ima človek rokopis, da ga zna komaj stavec prav čitati. Pa recite čitateljem, naj oprosté; saj bi bilo vendar predolgočasno, nadaljevati zaključeno stvar. Zdravstvujte! Udani Vam

E-n.-n.
Za „Božičnice“ so doposlali: g. Franjo Mačak 6 K, g. Eduard Horak 16 K, g. Katarina Zupan 2 K, g. Ivan Šabec 50 K. Posnemajte ta lepi izgled usmiljenih sre!

Slovansko pevsko društvo razpošilja vsem prijateljem petja in dramatike vabila na koncert z opereto »Čevljar baron«, ki se bosta vršila v petek 8. in v nedeljo 10. decembra v redutni dvorani. Ker se o razpošiljanju vabil lahko kakega pozabi, prosi isto, naj se vsakdo, ki želi dobiti vabilo na koncert, prijavi pri kakem odborniku društva. Sedeži se dobivajo v kavarni Commerce, oziroma, kar jih preostane, nakupi se jih lahko pred početkom koncerta na blagajni.

Miklavžev večer v »Bralnem društvu« pri sv. Ivanu bo jutri dne 3. decembra ob 4. uri pop. Vspored: 1. Brajša: »Istrskim Hrvatom« petje, moški zbor. 2. *.: »Na planine«, petje, mešani zbor. 3. Vogrič: »Za vasjo«, petje, ženski zbor. 4. »Indijski siroti«. Igrokaz v treh dejanjih. — Spisal Fr. S. Finžgar. Dejanje se vrši v prednji Indiji l. 1876. blizu mesta Bombaja. Pred igro govori Proslav (v katerem pove na kratko pomen igre) g.čna Dora Trebec. 5. Nastop sv. Miklavža in delitev poslanih daril. Ustopnina 20 nvč., sedeži 10 nvč.

Radi veselice, ki jo priredi ženska podružnica sv. Cirila in Metoda dne 6. decembra v čitalniški dvorani, naznanja plesni odsek odbora »Slov. Čitalnice«, da bo obična plesna vaja mesto v sredo 6. t. m. v torek 5. decembra.

Plesni odsek.

Tržaška posojilnica in hranilnica, registrovana zadruga z omejenim poroštvo, ulica S. Francesco št. 2, je imela do 30. novembra t. l. 1.885.560 gld. 54 nvč. prometa. Lansko leto v istem času pa 1.012.922 gld. 24 nvč. Narastek znaša torej 872.638 gld. 30 nvč.

Kakor je videti, nedostaja le še 114.439 gl. 66 nvč. do prometa dveh milijonov goldinarjev.

Štajarske novice. V Grizah se je vršil 26. novembra t. l. letni občni zbor »Kmetijskega bralnega društva«. Posebno važen sklep je bil: z decembrom mesecem t. l. prične nedeljska šola. Poučevali bodo zlasti o sadjarstvu in vinarstvu. Oziralo se bo v prvi vrsti le na ude bralnega društva.

Otvoritev železnice Velenje-Spod. Dravograd-Vošherk se bo vršila dne 15. t. m.

Bralno društvo v Pišecah priredi na praznik M. Božje t. j. 8. grudnia t. l. po večer-nicah v šolskih prostorih svoje letno zborovanje z navadnim vspeškom. Ob ednem se bo pobirala tudi društvenina. O tej priliki bo predaval de-želni potovalni učitelj M. Jelovšek o umni živino-reji s posebnim ozirom na umno svinjerejo.

V Konjicah se je vršila minolo nedeljo »Slomškova beseda« z ljudskim shodom. Sprejele so se resolucije: Slovenskim poslancem se izreka popolno zaupanje. Vztrajajo naj v sedanji večini ter podpirajo Čeha. Delujejo naj na to, da se bo prihodnje leto štel ljudstvo po narodnosti, a ne po občevalnem jeziku. Cesarska vlada naj se prisili, da se bo ljudsko štetje vršilo zakonito. Celjska po-licija se naj podržavi. C. kr. uradom v Konjicah naj se priskrbijo dvojezični pečati in napisi.

Nova pošta. S prvim decembrom t. l. se je v župniji Sv. Antona v Slov. goricah otvorila nova pošta, ki nosi slovensko ime »Cerkovnjak«. Nova pošta bo imela dnevno zvezo s pošto pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Da ni dobila nova pošta samo nemškega imena »Kirchberg«, je zasluga nekaterih domačih odločnih narodnjakov.

Svojega očeta ustrelil. Pred maribor-skim porotnim sodiščem je stal minoli teden Anton Peserl iz Brebrovnika, kateri je s puško ustrelil svojega očeta ter obstrelil njegovo oskrb-nico Amalijo Žniderič. Obsojen je bil v 10-letno ječo.

Obsojeni ponarejaleci denarja. Ma-riborsko porotno sodišče je obsodilo 29-letnega Jo-sipa Potočnika iz Rjesavi v 12-letno, 22-letnega Franca Poplatnika iz Cvetkovec v 10-letno ter 44-letnega agenta Franca Windisch-a iz Varce v 5-letno ječo. Vsi trije so se pregrešili s ponare-janjem bankovec.

Društveno življenje v Mariboru se je začelo zelo živahno razvijati, za kar gre hvala nekaterim mlajšim a spretnim narodnjakom. Ondotna »Slovenska čitalnica« je priredila dne 30. m. m. izborno veselico z gledališko predstavo in s petjem. V nedeljo dne 3. t. m. priredi pevsko in bralno društvo »Maribor« v »Narodnem domu« Miklavžev večer z bogatim vspeškom.

V Orehovi vasi pri Mariboru so zmagali na občinskih volitvah v vseh treh razredih Slovenci.

Izpred porotnega sodišča. Včeraj se je vršila razprava proti 45-letnemu oženjenemu dni-marju Franu Rahnetu, toženemu zaradi težke te-lesne poškodbe, ker je dne 23. julija t. l. v neki tuk. zloglasni hiši težko ranil Ivanko Čepin, in dve drugi osebi, ki sta jo prihiteli braniti, lahko. Prepričanje je nastalo baje vsled tega, ker je Rahne ob-dolžil Čepinovo, da mu je ukradla petdeset goldi-narjev. Obdolženo dekle mu je dalo na to zaus-nico. Rahne je potegnil iz žepa skarje ter začel z njimi udrihati po ženski. Porotniki so z 11 gla-sovi pritrdili vprašanju o težkem poškodovanju ter je bil Rahne vsled tega obsojen v 18 mesecev težke ječe.

Poskušena samomora. Včeraj popoldne se je 55-letni duinar Ivan Sesten v svojem stanovanju, v h. št. 1 ulice Tivanella, ustrelil iz revolverja. Težko ranjenega so ga spravili v bolnišnico. Vendar je pričakovati, da ostane živ.

21-letna Julija Tropina v ulici Madonnina št. 25 je izpila istega dne količino fenilne kisline. Zdravnik, ki je prišel še o pravem času, je od-vrnil svako nevarnost.

Dražbe premičnin. V poned., dne 4. de-cembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vr-šile sledeče dražbe premičnin: v ulici Solitario št. 2 in v ulici Barriera vechia št. 14, priprave pro-dajalnice; v ulici Amalia št. 5, 1 voz; v ulici Belvedere št. 19, pohištvo; v ulici della Loggia,

št. 5, pohištvo; trg Barriera veechia št. 1, priprava za prodajalnico, blago, bicikli in pohištvo.

Mejnarodni panorama na borznem trgu predstavlja ta teden Švedsko, Helgoland in Kiel. 50 slik nam kaže zelo zanimive dele teh krajev: visoke, strme hribove, snežnike, mesta, vasi, kopališča, prekomorske kraje, velike in male parnike, krasne sprehode itd., to pa tako naravno in živo, da je vredno, da si to ogleda vsakdo, ki se hoče upoznati s temi deželami.

Okus odločuje. Tisti del občinstva, ki se ni imel prilike spoznati s poskušnjo velikih prednostij Kathreiner-Kneippove sladne kave, jo smatrajo še vedno za navadno praženo ječmen, kakor so ga rabili na kmetih in za otroke v prejšnjih časih. V splošno korist se torej zgodi, ako se opozarja na to, da je Kathreinerjev izdelek prava sladna kava, katera sama in po pravici zasluži to ime. To namreč, da dobi Kathreinerjeva sladna kava po novoizumljenem proizvodnjem z nekim izvlečkom iz kavinene sadu duh in okus bobove kave, je največ pripomoglo k temu, da se je ta izdelek udomačil in priljubil danes že po vseh državah, in postal potemtakem svetoven artikel prve vrste. Kathreinerjeva sladna kava se rabi večinoma kot primes k bobovi kavi. In v tej uporabi je prav izvrstna, ker zboljša njen okus, ga stori prijetnejšega in odpravi ob jednem njene zdravju škodljive lastnosti. Pa tudi brez bobove kave, močno skuhana in prirejena z mlekom in sladkorjem, ima Kathreinerjeva sladna kava izvrsten okus, in jo otrokom in bolnikom že splošno zdravniško priporočajo. Združuje priljubljeni okus bobove kave z jako važnimi zdravilnimi lastnostmi domačega sladnega izdelka, in ima veliko vrednost in nejednako prednost za vsakega prijatelja kave in posebno za vsako družino. Dobi se povsod, toda pristna samo v znanih izvirnih zavrtkih in s podobo župnika Kneippa kot varnostno znamko in z imenom »Kathreiner«. Na to je treba posebno paziti, ker se imenuje slabše ponarejena kava večkrat napačno »Kathreinerjeva kava na vago«, katero se mora torej vselej iz lastne koristi odkloniti.

Različne vesti.

Vihar na Ruskem. Kakor javljajo iz Rige, je tam razsajal te dni strašen vihar. Voda je narasla 8 metrov visoko ter preplavila več ulic. Več ladij je voda odnesla. Zlasti javni nasadi so zelo poškodovani. Škoda je veličanska.

Gospod «Trošarina». «Budapesti Hirlap» piše o velikem poneverjenju v upravi občinske užitnine v Belemgradu. Srbi imenujejo užitnino — trošarina. Sedaj pa piše imenovani madjarski list, daje med vsemi udeleženci najbolj kompromitirana ravnatelj užitnine: gospod Trošarina, ki se izgovarja s tem, da je poneverjene svote bratski delil z drugimi višjimi osebami!

Iz tega pač sklepamo, kako dobro so Madjari poučeni o poneverjenju. Gospod «Trošarina» je kradel trošarino — užitnino! Bržkone sploh na vsem «Panamu» v Belemgradu, kakor madjarski list imenuje ta dogodek, ni niti trohice resnice. A če že hoče grditi Slovane, naj bi se vsaj malo bolj — podkoval.

Na grobu svojih otrok umrl. Na Vseh svetnikov dan popoldne je obiskal 50-letni mizar B. Fiala z svojimi štirimi otroci grob umrlih svojcev na praškem pokopališču. Umrlo mu je že šest otrok. Oče in najstarejša 15-letna hči sta klečala ob grobu, trije mlajši otroci so pa prižigali sveče. V tem hipu je zadela očeta kap in se je zgrudil na mestu mrtve. Prenesli so ga v mrtvašnico, otroci so pa žalostni odšli domov k materi-vdovi, katero je mučna bolezen že pred več tedni priklenila na postelj. Družina je izgubila zadnjo oporo.

Lev in osel.

Narodna pripovedka. — »Zač«.

Lev in osel sta skupaj potovala. Sedela sta vsak na svoji živali. Lev je imel kozla, osel kozo.

Konečno sta prišla na mesto, kjer so rastle palme. In lev je rekel:

»Rad bi se osvežil s plodi tega - le drevesa; poprosim opico, da mi jih natrga«.

»Ni treba«, je odvrnil osel, »znam izvrstno plezati in natrgam ti jih«.

In zlezel je na drevo, trgal datljev in jih doli metal levu.

Zadržal pa se je na drevesu daljšo dobo; mej tem je njegova koza zlegla mlade.

Lev je zaklical na drevo k njemu:

»Koliko sreče! Moj kozel je zlegel kozlička!«

»To ni mogoče!« je kričal osel. »To je bila moja koza; kozli nikdar ne rodé!«

»Ne govori!« je dejal lev. »Moj kozel je imel kozlička!«

Na to sta nadaljevala svoje potovanje.

Srečala sta svinjo; lev jo je vprašal:

»More - li kozel poroditi kozlička?«

»More, — je odgovorila svinja, tresoč se o pogledu leva — moj kozel je imel pet kozličev«.

Srečala sta bivola; isto povpraševanje.

»Resnica je — je odvrnil bivol, ki je bil vrlo udvorljiv — moj kozel je porodil dva kozlička«.

Tako sta povpraševala vse mogoče zverij v gozdu, in vsaka je odgovorila: »Da«, samo da bi levu ugodila.

Konečno sta srečala matumbo, to je: veliko belo miško, o kateri se je govorilo, da je vrlo odkritosrčna živalica.

Lev jo je povprašal kakor vse druge.

»Počakaj«, je dejala matumba nezaupno. — »Tako ti povem«.

In skočila je na bližnje drevo ter zavpila na leva:

»Kozli nikdar ne rode kozličev?«

... Premetena matumba je vedela vrlo dobro: hočemo li silnim in velikim reči resnico, moramo biti preje v varnosti.

Anton Kristan.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Dunaj 2. Danes predpoludne se je začela konferenca členov eksekutivnega odbora desnice z načelniki klubov leve.

Dunaj 2. Listi priobčenejo veliko število izjav mej »cerelom« o večeršnjem vsprejemanju delegacij, katerih avtentičnost ni možno določiti. Vsi pa soglašajo v tem, da je monarh toliko do čeških kolikor do nemških delegatov opetovano izrazil toplo željo, da bi se uvedena akeija za sporazumljenje posrečila. »Neue Freie Presse« izraža prepričanje, da je s tem mirovni akeiji dan mogočen impuls, ki more le blagodejno uplivati na nadaljnji razvoj.

Nadalje javljajo listi, da so se poskusi privatnega značaja za pripravljanje tal za današnjo oficielno spravno konferenco, da bi se odstranile obstoječe težkoče, ali vsaj zmanjšale, večeraj nadaljevali v državnem zboru od strani členov vlade in odličnih členov vseh na akeiji udeleženi strank. V proračunjevanju vspeha gredo listi navskriž kakor večeraj, ali vedno več tal dobiva nazor, da se to mirovno delo gotovo posreči, ali že sedaj, ali o prihodnjem ponovljenem poskusu.

Dunaj 2. Konferenca v dosego sprave je izvolila pododsek, ki ima nalog, naj nadaljuje pogajanja za sporazumljenje med Čehi in Nemci. Začetkom seje je bila živahna razprava o političnem položaju, katere se je udeležil tudi posl. Povše.

Razglas.

Vsa posestva, ki so bila last **Antona Turka vulgo Skure na Opčinah** in obstoje iz poslopij in dvorišč na Opčinah, iz zemljišč na Opčinah, v Rojanu, na Kontovelju in v Banah, se skupno, ali pa v posameznih kosih prodajo ali pa tudi dajo v zakup.

Poslopija, dvorišča in nekatera zemljišča imajo jako ugodno lego.

Natančneje pojasnila daje **dr. Matej Pretner, odvetnik v Trstu**, Via Cassa di Risparmio št. 7 II. nadstr.

Slovinci!

Čast mi je javiti, da sem odprl na **Vrdeli št. 267 (Campagna Cronest)**

Osmico

ter točim svoje domače dobro črno in belo vino po 36 kr. liter.

Za obilen obisk se priporoča

Ivan Furlan.

Velika zaloga solidnega pohištva in tapecarij

od
Viljelma Dalla Torre v Trstu
Trg S. Giovanni hiš. št. 5 (hiša Diana).
Absolutno konkurenčne cene.
Moje pohištvo donese srečo!

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.
Piazza Rosario žtev. 2.
(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

M. U. Dr. Ant. Záhorský

priporoča svojo pomoč na porodih, abortih in vseh ženskih boleznih, kakor: nerednosti v perijodi, krvavenje, beli tok, neredna lega maternice itd., kakor sploh v vseh slučajih bolezni.

Ordinuje ulica Carintia št. 8, od 9. - 11. in od 2. - 4.

M. AITE.

Trst. Via Nuova, vogal Via S. Lazzaro št. 8. Trst.

Čast mi je javiti sl. občinstvu in cenjenim odjemalcem, da sem prejel bogat izbor raznovstnega blaga za jesen in zimo in sicer: **sukno** za gospe in gospode, **flanelo**, **perkal** za obleko in bluze v najnovejšem risanju kakor tudi barvan in bel ter **piket** za perilo; **maje** vseh vrst od volne al bombaža, odeje (kovtre) s podveleko ali od volne, **pre-roge**, **pregrinjala** itd. itd. Imam v zalogi tudi veliki izbor **drobnarij** za krojače, šivilje in modistke. Sprejemam naročila za **izgotavljanje oblek za gospe**, kate izvršim po meri z največjo točnostjo in natančnostjo po cenah brez konkurence.

Velik izbor blaga za zastave in narodnih trakov za društvene znake.

Vse po najnižjih cenah.

Nadejaje se tudi v prihodnje podpore cenj. odjemalcev in sl. občinstva, beležim se najuljudneje

M. AITE.

Popolno novi, v prvič razstavljeni

MEJNARODNI PANORAMA

TRST - Borzni trg 14 - TRST

Jako zanimivo popotovanje po Norveškem in Helgolandu do Kiel-a.

Vstopnina 20, otroci 10 kr.

K imenovanju

e. kr. rezervni častnikov priporočamo „Zavod za uniformiranje in civilno krojačnico FRAN-A JIRAS-A“ v Trstu, ulica Caserma 9. Cene nizke, postrežba točna in zanesljiva.

Krasna mēbljovana soba

za enega gospoda je takoj oddati v Via Forni št. 3, IV. nadstr., na desno, po jako nizki ceni. Lep razgled, peč, plin.